

True to the Faith That Our Parents Have Cherished

By Elder Hans T. Boom
Of the Seventy

Už mūsų senolių tikėjimą šventą

Vyresnysis Hansas T. Boumas
Iš Septyniadešimties

April 2025 general conference

Please learn and receive strength from the faith and testimonies of those who came before you.

While I was visiting the Nashville Tennessee Temple for a temple review, I was privileged to do a walk-through as part of this assignment, reviewing this beautiful house of the Lord. I was especially impressed with the painting of Mary Wanlass called *Carry On* hanging on the wall in the office of the matron.

This is the story behind the painting:

“In Missouri in 1862, the 14-year-old Mary Wanlass promised her dying stepmother that she would see to it that her disabled father [and her four much younger siblings would all make] it to the Valley of the Great Salt Lake. ... Mary drove the oxen and milk cows that pulled the wagon, in which her father [was bedridden, and] she cared for her ... siblings. After each day’s journey, she fed the family by foraging edible plants, flowers, and berries. Her only compass was the instruction she had received to keep traveling west ‘until the clouds become mountains.’

“They reached [the] Utah Valley in September, having traveled all spring and summer. Her father died not long after the family settled in Utah County, where Mary later married and raised her [own] family.”

This is an amazing story of the faith and strength of a 14-year-old young woman that can help each one of us today to “just carry on.”

“Just carry on”—or freely translated in my native Dutch language, *Gewoon doorgaan*—is also my mom and dad’s lifelong slogan.

My parents and in-laws are the pioneers in

Mokykitės ir stiprybės semkitės iš prieš jus gyvenusių žmonių tikėjimo ir liudijimų.

Kai lankiausi Tenesio Našvilio šventykloje atlikdamas jos patikrą, turėjau privilegiją visapusiškai apžiūrėti šiuos nuostabius Viešpaties namus ir įvertinti jų būklę. Ypač didelį įspūdį man padarė matronos kabinete ant sienos kabantis paveikslas pavadinimu *Carry On* (liet. „Nesustok“), kuriame pavaizduota Merė Vonlas.

Štai kokia su šiuo paveikslu susijusi istorija.

1862 m. Misūrije keturiolikmetė Merė Vonlas savo mirštančiai pamotei pažadėjo pasirūpinti, kad neįgalus tėvas ir keturi daug jaunesni broliai bei seserys nuvyktų į Didžiojo Druskos Ežero slėnį. [...] Merė vadeliojo jaučius ir melžiamas karves, traukiančius vežimą, kuriame gulėjo prie patalo prikaustytas jos tėvas, bei rūpinosi savo [...] broliais ir seserimis. Kiekvienos dienos kelionės pabaigoje ji maitindavo šeimą surinktais valgomais augalais, gėlėmis ir uogomis. Jos vienintelis kompasas buvo gautas nurodymas keliauti į vakarus „tol, kol vietoje debesų pasirodys kalnai“.

Keliavę visą pavasarį ir vasarą, į Jutos slėnį jie atvyko rugsėjį. Jos tėvas mirė netrukus po to, kai šeima apsigyveno Jutos apygardoje, kur Merė vėliau ištekėjo ir sukūrė savo šeimą.

Tai nuostabus pasakojimas apie 14-metės merginos tikėjimą ir stiprybę, kuris šiandien gali padėti kiekvienam iš mūsų „tiesiog nesustoti“.

„Tiesiog nesustokite“, arba laisvai išvertus į mano gimtąją olandų kalbą *Gewoon Doorgaan*, taip pat yra mano motinos ir tėvo viso gyvenimo šūkis.

Mūsų giminėje mano tėvai ir uošviai yra

our family. They have crossed their own “plains,” just like all those who are coming into the Church, the Lord’s fold, every day. Their stories have little to do with oxen and wagons but have the same effect on future generations.

They embraced the gospel and were baptized in their young adult years. Both my parents had a difficult childhood. My father grew up on the island of Java in Indonesia. During World War II, he was forcefully separated from his family and interned in a concentration camp, where he suffered unspeakable hardships at a young age.

My mother was raised in a broken home and also suffered from hunger and the hardships of World War II. At times she even had to resort to eating tulip bulbs. Due to her father’s actions and his subsequent divorce from her mother, it was sometimes difficult for her to see Heavenly Father as a loving Father.

My parents met at a Church activity and shortly after decided to get married and sealed in the Bern Switzerland Temple. Waiting at the railway station, having spent the last of their little savings for the trip to the temple, they wondered how they would make ends meet but were confident that it would all work out. And it did!

They started to raise their family from a very humble single attic-room apartment in the heart of Amsterdam. After several years of washing their clothes by hand, they had finally saved up enough money to purchase a washing machine. Just before they would make the purchase, the bishop visited them, asking for a contribution to build the meetinghouse in Amsterdam. They decided to give all they had saved for the washing machine and continued to do the laundry by hand.

As a family we went through some hardships, just like any other family. These have only made us stronger and have deepened our faith in the Lord Jesus Christ, just like when Alma was sharing his story with his son Helaman, where he told him that he had been “supported under trials and troubles of every kind” because he had put his trust in the Lord Jesus Christ.

How did two people who experienced so many trials in their younger years become the very best parents I could ever wish for? The answer is simple: they fully embraced the gospel and live by their covenants to this very day!

After more than 65 years of marriage, my mother, who suffered from Alzheimer’s disease,

pionieriai. Jie perėjo savo „lygumas“, kaip ir visi tie, kurie kasdien ateina į Bažnyčią, Viešpaties kaimenę. Jų istorijos mažai susijusios su jaučiais ir vežimais, tačiau daro tokį patį poveikį ateities kartoms.

Jie priėmė Evangeliją ir buvo pakrikštyti būdami jauni suaugusieji. Abiejų mano tėvų vaikystė buvo sunki. Mano tėvas užaugo Javos saloje, Indonezijoje. Antrojo pasaulinio karo metais jis buvo prievarta atskirtas nuo šeimos ir įkalintas koncentracijos stovykloje, kur jaunystėje patyrė neapsakomų sunkumų.

Mano motina augo nepilnoje šeimoje ir taip pat kentėjo badą bei Antrojo pasaulinio karo negandas. Kartais jai net tekdavo valgyti tulpių svogūnėlius. Dėl jos tėvo veiksmų ir vėlesnių skyrybų su motina jai kartais būdavo sunku priimti Dangiškąjį Tėvą kaip mylintį Tėvą.

Mano tėvai susipažino Bažnyčios renginyje ir netrukus nusprendė susituokti bei būti užantspauduoti Šveicarijos Berno šventykloje. Laukdami geležinkelio stotyje, paskutines santaupas išleidę kelionei į šventyklą, jie svarstė, kaip sudurs galą su galu, bet buvo įsitikinę, kad viskas susitvarkys. Taip ir nutiko!

Šeimą kurti jie pradėjo labai kukliame mansardiniam vieno kambario bute pačiame Amsterdamo centre. Kelerius metus skalbė drabužius rankomis, jie pagaliau susitaupė pakankamai pinigų skalbimo mašinai įsigyti. Prieš pat ją nusiperkant, juos aplankė vyskupas ir paprašė prisiėdėti prie susirinkimų namų statybos Amsterdamo. Jie nusprendė atiduoti viską, ką buvo sutaupę skalbimo mašinai, ir toliau skalbė rankomis.

Kaip ir bet kuri kita šeima, esame patyrę įvairių sunkumų. Jie tik sustiprino mus ir mūsų tikėjimą į Viešpatį Jėzų Kristų, panašiai kaip tai nutiko Almai, kuris, pasakodamas savo istoriją sūnui Helamanui, sakė, kad buvo remiamas visokiuose išmėginimuose ir varguose, nes pasitikėjo Viešpačiu Jėzumi Kristumi.

Kaip du žmonės, jaunystėje patyrę tiek daug išmėginimų, tapo pačiais geriausiais tėvais, kokių tik galėjau tikėtis? Atsakymas paprastas: jie visiškai priėmė evangeliją ir iki šiol gyvena laikydamiesi savo sandorų!

Vasarį, po daugiau nei 65 santuokinio gyvenimo metų, mirė mano mama, kuri sirgo

passed away in February. My father, at the age of 92 and still living at home, visited her as often as he could until she passed away. Some time ago he mentioned to my younger siblings that the dreadful experiences in the camp in Indonesia during World War II had prepared him to patiently care for his wife for so many years as she fell ill and deteriorated from this horrible disease and also for the fateful day he had to entrust her primary care to others and could not be by her side anymore. Their motto has been and still is to “Just carry on,” having a perfect hope in Christ to be raised up at the last day and to dwell with Him in glory forever.

Their faith and testimonies are a driving strength for the generations that have come after them.

In the village where my wife grew up, her parents, who were good churchgoing people, embraced the gospel as a young married couple with my wife as their two-year-old daughter and only child at that time. Their decision to become members of The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints had a great impact on their lives as they were shunned by the villagers and by their family. It took many years, loving notes to family members, and service to the community before they were finally accepted.

On one occasion when my wife’s father was serving as a bishop, he was falsely accused of something and was immediately released. My mother-in-law was so hurt that she asked her husband if they should continue to go to church. He answered that they of course would continue to go to church since this is not the church of men, but this is the Church of Jesus Christ.

It took some time before the truth came to light and apologies were made. What could have been their breaking point just added to their strength and conviction.

Why is it that some of us take for granted the faith and testimonies of our parents who through all their hardships have remained faithful? Do we think that they do not have a clear understanding of things? They were not and are not deceived! They just have had too many experiences with the Spirit and can say with the Prophet Joseph, “I knew it, ... and I could not deny it.”

Don’t you love the song about the army of Helaman, found in the Children’s Songbook?

We have been born, as Nephi of old,
To goodly parents who love the Lord.

Alzheimerio liga. Mano 92 metų tėvas, vis dar gyvenantis namuose, iki pat jos mirties lankė ją taip dažnai, kaip tik galėjo. Prieš kurį laiką mano jaunesniems broliams ir seserims jis užsiminė, kad baisūs išgyvenimai, patirti Antrojo pasaulinio karo metais stovykloje Indonezijoje, paruošė jį kantriam ilgamečiam rūpinimuisi žmona, kai ji sirgo ir jos būklė blogėjo dėl šios baisios ligos, taip pat tai lemtingai dienai, kai jis turėjo patikėti pagrindinę jos priežiūrą kitiems ir nebegalėjo būti šalia jos. Jų šūkis buvo ir tebėra „Tiesiog nesustokite“, turėdami tobulą viltį Kristuje, kad būsite prikelti paskutiniąją dieną ir amžinai gyvensite su Juo šlovėje.

Jų tikėjimas ir liudijimas yra varomoji jėga po jų einančioms kartoms.

Kaime, kuriame užaugo mano žmona, jos tėvai, geri, religingi žmonės, priėmė evangeliją būdami jauna sutuoktinių pora, o mano žmona tuo metu buvo jų vienintelė dvejų metų dukra. Sprendimas tapti Pastarųjų Dienų Šventųjų Jėzaus Kristaus Bažnyčios nariais padarė didelę įtaką jų gyvenimui, nes kaimo gyventojai ir giminaičiai juos atstūmė. Prireikė daugybės metų, meilių laiškų giminaičiams ir tarnystės bendruomenei, kol pagaliau jie vėl buvo priimti.

Kartą, kai mano žmonos tėvas tarnavo vyskupu, jis buvo kažkuo neteisingai apkaltintas ir iškart atleistas. Mano uošvė buvo tokia įskaudinta, kad paklausė savo vyro, ar jie ir toliau turėtų eiti į bažnyčią. Jis atsakė, kad jie, žinoma, ir toliau eis į bažnyčią, nes tai ne žmonių, o Jėzaus Kristaus Bažnyčia.

Praėjo nemažai laiko, kol paaiškėjo tiesa ir buvo atsiprašyta. Tai, dėl ko jie galėjo palūžti, tik sustiprino juos ir jų įsitikinimą.

Kodėl kai kurie iš mūsų tinkamai neįvertina tikėjimo ir liudijimo savo tėvų, kurie per visus sunkumus liko ištikimi? Ar manome, kad jie ko nors aiškiai nesupranta? Jie nebuvo ir nėra apgauti! Jie tiesiog turėjo daugybę Dvasios patyrimų ir kartu su pranašu Džozefu gali ištarti: „Aš žinojau tai, [...] ir aš negalėčiau to paneigti.“

Argi jums nepatinka Vaikiškų dainelių knygoje esanti dainelė apie Helamano armiją?

Gimę šeimoj kaip Nefio geroj
ir Dievą mylinčioj, ir pamaldžioj,

We have been taught, and we understand,
That we must do as the Lord commands.

Even when this might not be the case, as my mother experienced as a child, you can become one of those “goodly parents who love the Lord” and provide a righteous example to others.

Do we feel that this is absolutely true when we sing it? Do you feel that you are “as the army of Helaman” and that you “will be the Lord’s missionaries to bring the world his truth”? I have felt it on so many occasions while singing this song in several FSY settings and other youth gatherings.

Or what do we feel when we sing the hymn “True to the Faith”?

Shall the youth of Zion falter

In defending truth and right?

While the enemy assaileth,

Shall we shrink or shun the fight? No!

True to the faith that our parents have cherished.

To those of the rising generation wherever you are and in whatever situation you may find yourself, please learn and receive strength from the faith and testimonies of those who came before you. It will help you understand that in order to gain or grow a testimony, sacrifices will have to be made and that “sacrifice brings forth the blessings of heaven.”

Thinking about a sacrifice that will truly bless your life, please consider and pray about the invitation of our beloved prophet, President Russell M. Nelson, when he asked “everyworthy, able young man to prepare for and serve a mission. For Latter-day Saint young men, missionary service is a priesthood responsibility. ...

“For ... young and able sisters, a mission is also a powerful, but optional, opportunity.”

You could be called as a service or a teaching missionary. Both types of missionaries contribute to the same goal of bringing souls to Christ, each in their own unique and powerful way.

In both types of service, you will show the Lord you love Him and that you want to get to know Him better. Remember, “for how knoweth a man the master whom he has not served, and who is a stranger unto him, and is far from the thoughts and intents of his heart?”

All of us, whether we are the first generation in the gospel or the fifth, should ask ourselves, What stories of faith, strength, and celestial commitment will I pass on to the next generation?

esam išmokę, žinom gerai,
jog turim Dievo klausyt uoliai.

Net jei to nepatyrėte, kaip mano mama vaikystėje, patys galite tapti tokiais „Dievą mylinč[iais] ir pamaldž[iais]“ tėvais bei rodyti teisų pavyzdį kitiems.

Ar ją dainuodami jaučiame, kad tai visiška tiesa? Ar jaučiate, kad esate „kaip ta Helamano armija“ ir kad „būsi[te] Viešpaties misionieriai, [kurių dėka] visi išgirs tiesą Jo“? Tai jaučiau daugybę kartų dainuodamas šią dainelę keliose JSV konferencijose ir kituose jaunimo susibūrimuose.

Arba ką jaučiame, kai giedame giesmę „Už tikėjimą šventą“?

Ar jaunimas mūsų Sionės

nebegins to, kas teisu?

Argi slėpsis nuo Šėtono,

nes į kovą stot baisu? Ne!

Už mūsų senolių tikėjimą šventą.

Augančios kartos prašau: kad ir kur būtumėte, kad ir kokioje situacijoje atsidurtumėte, mokykitės ir stiprybės semkitės iš prieš jus gyvenusių žmonių tikėjimo ir liudijimų. Tai padės jums suprasti, kad norint įgyti ir ugdyti liudijimą, reikės aukotis, ir kad „Dievo malonės auka ši sustiprins“.

Mąstydami apie auką, kuri tikrai palaimintų jūsų gyvenimą, su malda apsvarstykite mūsų mylimo pranašo, prezidento Raselo M. Nelsono, kvietimą, kai jis prašė „kiekvienovert, pajėgaus jaunuolio pasiruošti misijai ir atlikti ją. Pastarųjų dienų šventųjų jaunuoliams misionieriška tarnyba yra kunigystės pareiga. [...]

Jaunoms ir pajėgioms seserims, misija taip pat yra veiksminga, betneprivalomagalimybė.“

Galite būti pašaukti tarnavimo ar mokymo misionieriais. Abiejų grupių misionieriai prisideda prie to paties tikslo – atvesti sielas pas Kristų, kiekvienas savitu ir galingu būdu.

Tarnaudami abiem būdais parodysite Viešpačiui, kad Jį mylite ir kad norite Jį geriau pažinti. Atminkite: „nes kaipgi žmogus pažins šeiminką, kuriam netarnavo ir kuris svetimas jam, ir tolimas nuo jo širdies minčių ir ketinimų?“

Kiekvienas iš mūsų, nesvarbu, ar būtume pirmoji karta evangelijoje ar penktoji, turėtume savęs paklausti: kokias istorijas apie tikėjimą, stiprybę ir celestialinį pasišventimą perduosiu

Let us all continue in our efforts to get to know our Savior, Jesus Christ, better and to make Him the center of our lives. He is the rock upon which we must build so that when times become difficult, we will be able to stand firm.

Let us be “true to the faith that our parents have cherished, true to truth for which martyrs have perished, to God’s command, soul, heart, and hand, faithful and true we will ever stand.” In the name of Jesus Christ, amen.

kitai kartai?

Ir toliau visi stenkimės geriau pažinti mūsų Gelbėtoją, Jėzų Kristų, ir padaryti Jį savo gyvenimo centru. Jis yra uola, ant kurios turime statyti, kad atėjus sunkiems laikams galėtume tvirtai stovėti.

Taigi „už mūsų senelių tikėjimą šventą, tiesą, kurią iki galo ginti verta, už Dievą mūsų stosim kartu siela, galia, širdimi ir protu“. Jėzaus Kristaus vardu, amen.